

A benyomás kialakítása

Síklaki István

Habilitált egyetemi docens

siklaki@ludens.elte.hu

www.kurtakademia.hu

intellektuális kalandtúra

Alapelvek

- A benyomás alakítása **két oldalú** folyamat, a sikeres kommunikációhoz mindkét irányú pontosság fontos:
 - Én milyen benyomást keltek a partneremben
 - Milyen benyomást alakítok ki a partneremről
- A benyomás alakítása **kettős** folyamat
 - Automatikus, azaz, a tudatos kontrollunktól függetlenül működik
 - Kontrollált, azaz, tudatos mérlegelésen alapul
- A kontroll kérdése a hitelesség szempontjából **kétélű**
 - Van, hogy az automatikus viselkedés a pontosabb és hitelesebb
 - Van, amikor fontos, hogy tudatos kontroll alá vonjuk az egyébként automatikus viselkedésünket

www.kurtakademia.hu

AZ ELSŐ BENYOMÁS

- Sztereotípiák lépnek működésbe a külső megjelenés alapján
 - Jó adottságok
 - Szépség
 - Testmagasság
 - Megjelenés
 - *Nomen est omen*, avagy „On the Importance of being Ernest”
 - A paralingvisztikai támpontok
- Az előzetes várakozások hatása
- A kontroll lehetősége
- A viselkedés visszahatása

Elfogultság a szép külső iránt

- A sztori: XY egyetemi hallgató puskázott a zárthelyi dolgozat írásakor. Ön milyen szankciót tartana helyénvalónak? Fénykép mellékelve
 - Ötven tanár szép arcképet kapott
 - Ötven tanár nem kimondottan szép arcképet kapott
- Jelentős mértékben enyhébb szankciót tartottak helyénvalónak azok a tanárok, akik az elkövetőről szép arcképet kaptak
- **A kontroll lehetősége: legyek tudatában, hogy rám is hat ez az automatikus folyamat, és számítsam le a benyomásomból**

A magas férfi alkalmasabb

- Detroit környéki autógyárak HR osztálya
- Az előző év folyamán felvételt nyert szerelőszalagon dolgozó férfiak kezdő fizetése
- A 195 cm-nél magasabbak átlagosan 10 százalékkal magasabb kezdő fizetést kaptak, mint a 190 cm-nél alacsonyabbak
- A kontroll lehetősége: legyen tudatában, hogy rám is hat ez az automatikus folyamat, és számítsam le a benyomásomból

Ruha teszi az embert

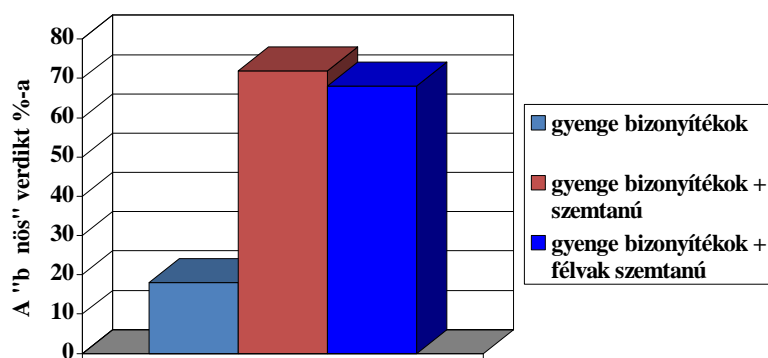
19 & 20 An actor on Paddington station drew different responses to requests for information depending on his apparent social class

A név jelentősége

- A kutatók írtak egy fiktív irodalom dolgozatot
- Kiküldték 100 irodalomtanárnak, hogy a saját mércéje szerint osztályozza le
- Ötven dolgozat alá olyan nevet írtak, ahol a keresztnév változott
 - Gyakori, közismert név (pl. László, Ágnes)
 - Ritka, nem közismert név (pl. Özséb, Imola)
- A tanárok átlagosan közel egy egész jeggyel jobb osztályzatot adtak a közismert keresztnévhez tartozó dolgozatokra

A benyomás ellenáll a cáfolatnak

Önmagát beteljesítő jóslat

- Férfiak feladata, fölhívni telefonon egy ismeretlen nőt, 10 perc alatt összeismerkedni vele
- A telefonszámhoz fénykép mellékelve, úgy tudják a nőről: fele vonzó külsejű nőt ábrázol, fele nem
- A felhívott nőknek semmi közük a fényképhez
- A beszélgetéseket rögzítik, külön a férfiak, külön a nők hangját
- A nők hangját lejátszák beavatatlan férfiak csoportjának, akik rangsorolják a nőket szexuális vonzerő szempontjából
- Sokkal vonzóbbnak hallják azokat a nőket, akikről a partnerük úgy tudta, hogy vonzóak

Az első írásbeli hatás

1. Jellemzés: intelligens, szorgalmas, impulzív, kritikus, makacs, irigy
2. Jellemzés: irigy, makacs, kritikus, impulzív, szorgalmas, intelligens

Sokkal pozitívabb képet alakítottak
 Ki az illetőről azok, akik az 1. Jellemzést
 Olvasták, mint azok, akik a 2. Jellemzést.
Jelentésszimuláció -- Asch

Az elsőbbségi hatás

- A résztvevők megfigyelnek két férfit, akik 30 kérdésből álló tesztet töltenek ki
 1. Egyikük jól kezd, szinte minden kérdés hibátlan, utána fokozatosan leromlik
 2. Másikuk nagyon rosszul kezd, a második részben a teljesítménye jelentősen megjavul
 3. Mindkettejük tényleges teljesítménye azonos: 15 kérdésre válaszolnak helyesen
- Az első férfit intelligensebbnek ítélték, mint a másodikat, és arra számítottak, hogy egy következő feladatban jobb teljesítményt fog nyújtani
- Ha figyelmeztetik a résztvevőket, hogy várják meg az összes információt, mielőtt ítéletet alkotnának, akkor eltűnik az elsőbbségi hatás

A beszédet kísérő jelenségek

- A nyelvtől függetlenül kísérik a beszédet:
 - Hangmagasság -- Miből lesz a Vas Lady: megtanult közel egy oktávval mélyebben beszélni
 - Hangerő -- Az egy decibellel hangosabb változat meggyőzőbb volt
 - Hangszín -- Norma szerinti tartomány: a fakó vagy a túl éles rontja a hitelesség benyomását
 - Intonáció – amerikaiak az angolt hamisnak és femininnek érzlelik
 - Beszéd sebessége – az amerikai használtautó kereskedő, Orbán Viktor
 - Artikuláció -- Norma szerinti tartomány: a túl zárt vagy a túl artikulált beszédmód rontja a hitelesség benyomását
- Igen nagy mértékben automatikusak

A nem verbális csatorna kontrollálhatósága

1. képes nagy számú elkülöníthet értelmes
üzenetet közvetíteni
2. az észlelés számára jól szembe-
tekinthető
3. külső visszajelzést, különösen kommentárt
vált ki
4. világos belső visszajelzéssel szolgál
küldője számára

Köszönöm
a figyelmet!